

och skyddsfaktorer. Den visar till att börja med det förväntade: ungdomar med många riskfaktorer och få skyddsfaktorer i bagaget dricker mycket mer än övriga. Bildens stapel för deras alkoholkonsumtion är skyhögt.

– Det skulle se likadant ut för kriminalitet, andra droger, skolk och så vidare, säger Lasse Mattila.

Och lika självklart är stapeln för den som har motsatsen, många skyddsfaktorer och få riskfaktorer, pytteliten.

– Men det intressantaste är det här, säger han, och ritar med fingret på kaffebrickan.

– Det här hörnet, som visar stapeln för dem som har många riskfaktorer och samtidigt många skyddsfaktorer. Den stapeln är väldigt låg.

Han måttar med handen, inte lika lågt som i det bästa hörnet, men nästan, och låter tanken på vad det betyder sjunka in, innan han fortsätter:

– Det avgörande tycks alltså vara skyddsfaktorerna. Många skyddsfaktorer väger upp det negativa inflytandet från riskfaktorerna. Det betyder att vi har saken i egna händer! Om vi kan öka skyddsfaktorerna kan vi åstadkomma mycket trots att riskfaktorerna finns kvar. Vi kan kanske inte få föräldrarna att bli drogfria, eller vad som nu krävs. Men vi kan ge ungdomarna lite hopp, lite självkänsla och självförtroende och visa på bättre sätt att leva och att det finns goda vuxenrelationer.

Han upprepar att det bästa förstås är om föräldrarna klarar det men om de inte gör det så måste andra vuxna rycka in, för vad är alternativet? Att inte göra någonting alls? Att strunta i ungdomarna och senare i livet betala dyrt för deras brott och för deras kriminalvård?

Samhället har gott om verktyg för att kunna hjälpa unga människor som kommit snett, menar Lasse Mattila, men ofta står okunskap eller rädsla i vägen för att använda dem. Exempelvis tycker han att det ibland är nödvändigt med tvångsomhändertagande av ungdomar som riskerar att allvarligt skada sig själva, eller att vitesförelägga föräldrar som inte ser till att barnen går i skolan.

Själv drar han sig inte för att åka hem till en skolkande elev för att ta med honom

Erfaren. Lasse Mattila blev tidigt föräldralös och det kunde ha gått riktigt illa för honom i livet. Nu använder han sina erfarenheter och talanger i jobbet, som handlar om att stödja unga människor i riskzon.

eller henne till skolan. För andra är just det kanske inte ett alternativ, men alla vuxna runt ungdomarna kan ta sitt ansvar genom att försöka vara vettiga förebilder, hävdar han.

Han påstår också att det inte behöver vara så märkvärdigt, man behöver inte adoptera en strulig unge och ta på sig ett livslångt ansvar.

– Men vi kan erbjuda en oas där vi kan förse de unga med skyddsfaktorer. Vi har en jättemöjlighet inom den obligatoriska skolan. Jag kan nämna en lärare jag hade

i sexan. Vid ett enda tillfälle under hela läsåret tog hon mig till sidan och sa: ”Jag vet hur du har det hemma, jag tycker du är stark som kommer hit och sköter skolan som du gör.”

– Det där lilla mötet, som varade i kanske tjugo sekunder, betydde uppenbarligen något för mig eftersom jag tar upp det nu över 20 år senare. Det var någon som såg mig, som visste. Och hon tyckte att jag var bra! Hemma var jag ju värdelös eftersom min mamma ständigt valde spriten före mig. Visst tror jag att hon älskade mig och

Det där lilla mötet, som varad sekunder, betydde uppenbarlig